

تیکستی «زۆریا» خولقیینهری جووتیک که سایه تی پاراو نیگه رانی مه سیحی و بوداییه، راسته که سایه تی «ئالکسیس زۆریا» وهک کاراکته ریکی کاریگه ر و سه ره کی تا دئ سه رپاکی ده سه لاتئ خوی به سه ر فه زای ده که ده ده سه پینیت، که چی بزوینه ری راسته قینه و ئارامبه خشی ئیقاغه کانی رۆح و که رنه قاله زۆریاییه کان، فه نه ری دایساوی گیانی «سه رۆک».. ه که به شیوه یه کی شاراوه یان مانه ندی تیکستیکی غایب و نه گوتراو له و دیو بونیادی قوولئ تیکستی گوتراودا خه فه کراوه، به لām هه ر جارئ که له شیوه ی بوونه وه ریکی هیمن و خانه داندا که درده که ویت.. چنگئ یاقووتی جوانشوناسی ئاویتته به چرکه کانی به خته وه ری رووه و فه زاو رووداوه ئالۆسکاوه کان په رش و بلاوده کات «- وتم: زۆر با، له بیرته له کافیترباکه ی به نده ری «پیره» دا چ چه شیکت به قولاپه که ته وه کردبوو چۆنیش منی پیوه بووم؟ وتت گویا باشرین گوشتا و لئ ده نییت و ریکه وت منیش گوشتاوم له هه موو خواردنیکی دی پئ خوشتره، تۆ چۆن ئه مه ت زانیبوو؟»

- نازانم، سه رۆک، هه ر له خۆیه وه به دلما هاتیوو، هه ر به و جوهری که له گۆشه یه کی کافیتربا که دا هیتور و به و یقار دانیشتبووین و به سه ر کتیبیکی بچووکی به رگ زتیر کفته وه چه مابوویته وه، نازانم چۆن.. ئه و کاته ی زۆریا له به نده ری «پیره» که خوی وهک چیشتلینه ریکی کارامه و سه نتوور ژهنیکی ئازاد به سه رۆکی گهنج ده ناسینیت، پایزی ته مه نی رووی له ۶۰ - ۶۵ ساله ...

سه نتووره که م بدریت به سه رۆک

هاشم سه راج

چوون «یشوع و موسا» یا وهک باوکیتیکی میهره بان تا دوایین چرکهی عومر خزمه تی رۆله کهی بکات.. زۆریا وهک جهنگاوه ریتیکی دیرین و چه رچی و گۆزه گهر و سهنتور ژهن و کریتیکاری کانه کانی خه لووزو سه رکار و.. تاد به رپیگه ی ئەزمونه جوراوجۆره کانی ژیان ده گاته حه قیقه تیک که چه مکی دادپه روه ری له ژیانی کۆمه لگا و ویژدانی مرۆفایه تیدا بوونی نیسه، ئەمه بش دوای ئەنجامدانی کرده ی قه تلکه و به خشینی هه رچی پاره و پوولی هه یه به سه ر مناله کانی کوزراوه که دا، پاشان کیشه ی پیری که له رۆحه وه ئابلووقه ی داوه به رده وام هه ولده دات به ته قسه کانی سه ما و مۆسیقا و شه راب و ئیرو تیک و که رنه قاله کانی زینده گی رووبه رووی ئەو تارماییه بیته وه و مانه ندی سه ندبادی به حری چرکه ساته کانی بگوزه رینیت، به لام زۆر با له شاری کاندی و ئەو ده مه ی له گه ل «بولا» له هه وه سه بازبدایه هه ست به چرکه ساته کانی پیری و که نه فتی ده کات و بۆ یه که مین جار سه ری ماش و برنجی ره ش ده کات.

پاشان «زۆریا» ئەو پاله وانه خۆرسک و نه خوینده واره نییه که هه ندی جار له دو تویی تیکسته که دا ناراسته وخۆ ئامازه ی بۆ ده دریت، چونکه ئەوکاته ی زۆریا له «کاندی» یه وه نامه بۆ سه رۆک ده نووسیت ده لئی شیوه کاریکی کارا و کارامه ی توندوتیژه و به نووکی چه قۆ له سه ر پانتایی تابلۆیه کی ده گمه ن و دانسقه دا خه ریکی نه خشکاریه، یا ئەو کاته ی تابلۆی ده ریا سالار و کابتنه بیانییه کان بۆ هوتانس خانم ده کیشیت،.. زۆریا وهک مه سیحیه کی نیگه ران هه ست ده کات په رستگا کانی مه سیح یا کلئیساکان بوونه ته شوینی هه لفربودان و مه لبه ندی بازرگانی و هاوکات باوه ری به گوفتار و فه رمایشتی ئەو پیره میرده ی هاوسیبان هه به و که رۆژانیک پیتی گوتبوو «خودا له دلئ مرۆف دایه» بۆیه به سه رۆک ده لئی «نازابه پشت به خوا به سه ته، چی ده بیت با ببیت یان نیشانه که ت ناپیتکی یان به مه به ست ده گه یته» به لام زۆریا خاوه ندی سه رچاوه یه کی به خته وه ریه، زۆرجار هه ست به نارامی و خۆشنوودی و ئاسووده یی ده کات.. هه ر خۆی ده لئی [به دبه خت ئەو که سه یه که سه رچاوه یه کی شادمانی له ناوه وه ی خۆیدا نییه].. که چی سه رۆک که خاوه نی هه ستیکی ئیسته تیکی و رۆشنیرییه کی بالای بوداییه باوه ری به و

رسته لاهوتیه هه یه که ده لئی «مرۆف کاتیک که هه یه تی ده بی بیبه خشیت».. سه رۆک به رپبازی «زن» له قوولایی سه روشت و چاره نووسی بوون ده روانیت و هاوکات به هاوکیشه سه ره کییه که ی بوودا «پیربوون، نه خۆشکه وتن، مردن» وه هه مه جوانه کانی ژیان و خه مه میتافیزیکیه کان ده پیتوت و درک به وه ده کات «گیانی مرۆف که خراوه ته نیو قاوغی له شه وه، هیشتا ناکامل و نادرسته» سه رۆک و تپرای ده ستنوسه که ی بوودا، خه ریکی دنیای کۆمیدیای خوداوه ندی «دانتی» و شانۆنامه کانی «شکسپیر» و تابلۆکانی «رۆدان» و «رمبیرات» و شیعه رکانی مالارمیتیه.

کاتیک له چرکه ی سۆز و به زه بییه وه ئەم برگه یه هه لده دا و ده لئی «به زه بی نه ک ته نیا به حالی مرۆقه کان، به لکو بۆ هه موو ئەو دنیایه ی که ده جه نگن، هاوار ده که ن، ده گرین، ئومیدیان هه یه که چی ئەوه نابین که هه موو شته کان بیتجگه له خه یالی پووج و بی مانا چیتر نین! به و ده سنوسه ناته واه ی منیش دا که ده رباره ی بوودایه».. هه روه ها سه رۆک خاوه ندی هه ستیکی ناگرینی ئیسته تیکی و به هره یه کی شاره وه ی بالاییه.. که له یه که مین چرکه ساتی سه فه ردا ده درکیتیت.. [به لام من له و به ره به یانه باراناویه دا پیم خۆش نه بوو له و هاو رپیه م جیا بیه وه «هه لبه ته پاشان، به داخه وه زۆر دره نگ تیکه یه شتم هۆی چی بوو» له گه ل ئەودا سواری که شتی بووم، له ژووره که یدا و له نیوان جانتا پرش و بلاوه کانیدا دانیشتم، که خه یالی بۆ لایه کی تر په رت

دهبوو. من بهوردی تا ماوهیهک لئی رادهمام، وهک بهوویت تهواوی سیمای دهم و چاوی له یادهوهریدما بهیتلمهوه، چاوه دروهشاوهکانی که رهنگه شینهکهیان بهلای سهوزدا دهپروانی،

روهه پرو جوانهکهی، زیرهکی و بهدهماریهکهی، له سهرووی ئەمانه‌بشوهه دهستی خانهدان هه‌لکهوتووی که به په‌نجهی درێژ و باریک کۆتاییان دههات. . . به‌لام هاورێکهی پیتی ده‌لی: تاکه‌ی کاغه‌ز ئەجوویت و خۆت به مه‌رکه‌ب پیس ئەکه‌یت؟ یان به «مشکی کاغه‌ز خۆر» نیوزده‌ی ده‌کات پاشان هه‌مان رسته به‌شپوهه شتیاویکی جیاتر له‌لایه‌ن «زۆریا» وه‌ ئاراسته‌ی سه‌رۆک ده‌کریت. . . که‌چی ئەو به‌شپوهه‌یه‌کی به‌رده‌وام خه‌ریکی ته‌واوکردنی ده‌سنووسه‌که‌و تیرامانه‌ بووداییه‌کانیه‌تی. . . [له‌سه‌رخۆ پاییه‌که‌م پر له‌ تووتن کردو دام گیرساند، له‌گه‌ل خۆمدا بیرم له‌وه‌ ده‌کرده‌وه‌ که‌ له‌م دنیا‌یه‌دا هه‌موو شتیه‌ک مانایه‌کی نه‌ینی خۆشی هه‌یه‌ و مرۆڤ و گیاندار و دره‌خت و ئەسته‌یره‌کان بیجگه‌ له‌ چهند هیتلیکی هیرۆگلیفی هه‌چی تر نین! ئەو که‌سه‌ی ده‌یانخوینیته‌وه‌ و په‌ی به‌ مانایان ده‌بات به‌ رواله‌ت شادمانه‌، به‌لام ئای که‌ به‌ده‌خته‌که‌ ته‌ماشایان ده‌کات شتیه‌کی له‌ مانایان تی ناگات، . . . له‌ هه‌موو ئەمانه‌دا من ئەمپۆ وای بیرو لێ ده‌که‌مه‌وه‌ که‌ مانایه‌کی شاراو هه‌بیت، به‌لام چ مانایه‌ک؟ من چاوم هه‌ر به‌ دوا‌ی ئەو دووکه‌له‌وه‌ بوو له‌و تاریک و پرونی به‌یان‌ه‌دا له‌سه‌ر خۆ لوولی ده‌خواردو پرونتر ده‌بووه‌وه‌، گیانیشم به‌ره‌و دووکه‌له‌که‌ ده‌رۆیشتم و له‌ ئەلقه‌ شیته‌کانیدا ده‌توا‌یه‌وه‌، ماوه‌یه‌کی زۆر تیه‌په‌ری من بێ کۆمه‌کی مه‌نتیق و به‌یه‌قینیه‌کی ته‌واوه‌وه‌ هه‌ستم کرد که‌ دنیا چیه‌ و چۆن دروست بووه‌ و چۆنیش له‌ناو ده‌چیت. . . ده‌توت دووکه‌له‌که‌ پوخته‌ی ده‌ستوره‌کانی بوودایه‌ و مارپیچ تهاوه‌کانیش خودی ئەو ژبان‌ه‌ن که‌ له‌سه‌رخۆ و ئاسان به‌ره‌و نوخته‌ی کۆتایی و به‌خته‌وه‌ری نیرفانا ده‌چن» [ئیتیر بیرم نه‌ده‌کرده‌وه‌، له‌ هه‌له‌په‌ی هه‌چ شتیه‌کدا نه‌بووم و هه‌یچم نه‌بوو، ئیتیر له‌یه‌قینی ته‌واودا ده‌ژیام] . . .

سه‌رۆک له‌ ته‌ک زۆریا و له‌وی له‌ «کریت» دا هه‌رده‌م پابه‌نده‌ به‌ حاله‌ته‌کانی هه‌یمنی، به‌زه‌بی و میه‌ره‌بانی، هه‌ستی جوانی، چاودێری و به‌خشنده‌یی، ئارامی و

نووسینی «بوودا» یاریه‌کی ئەده‌بی نه‌بوو، شه‌ری مه‌رگ و ژبان‌ه

تیرامان. . . به‌رێگی «زن» ی بوودایی له‌نیوه‌سنووسه‌که‌ی کارده‌کات و ده‌یه‌وی رۆح له‌ یاسای دۆنایدۆن رزگاری بیه‌ت، تا بگاته‌ نیوه‌ «نیرفانا». نیرفانا ته‌نه‌ها رۆح ده‌یناسیت، چونکه‌ له‌وه‌وه‌ هاتوه‌ بو‌ ئەویش ده‌گه‌ریته‌وه‌، نیرفانا دوا پله‌ی به‌هه‌شت و خوایه‌تی بوودایه‌، له‌ نیرفانا به‌رزتر و به‌رزتر نییه‌. . . به‌لام زۆریا که‌ وه‌ک هاورێکه‌ی به‌ ئەمه‌گ له‌ ته‌کیا ده‌ژیت خاوه‌ن هه‌ستیکی سوکرانی و رۆحیه‌کی که‌نه‌شال و دیونیزۆسیه‌، یان به‌دیدێ پۆست مودیرنه‌ به‌رده‌وام گومان له‌ به‌هاکان ده‌کات و چه‌مکی زاراوه‌کانی ماف و دادپه‌روه‌ری و به‌هاکانی ده‌سه‌لات به‌خۆله‌میشی داده‌نیت. . . و هه‌ولده‌دات سه‌رۆک به‌ره‌و جیهانی که‌نه‌شاله‌کانی سه‌ماو مۆسیقا و شه‌راب و ژن و ئیروتیکی رابکیشیت. . . زۆریا ده‌زانیت «ژیانی ده‌روونی و جه‌سته‌یی مرۆڤ به‌رده‌وام به‌ره‌و له‌ناوچوونی زیاتر ده‌روات. . . هزیۆد. . .] یا له‌ به‌رانبه‌ر دۆزینه‌وه‌وه‌ عه‌قلی ئیمه‌دا سه‌رانسه‌ری دنیا له‌ خه‌ون و خه‌یالیه‌ک زیاتر نییه‌. . . هیوم. . .» ئیتیر سه‌رۆک خه‌ریکه‌ هه‌یدی هه‌یدی ده‌که‌ویتته‌ ژیر کاربگه‌ری زۆر باوه‌ ده‌یه‌وی روو له‌ چرکه‌ له‌زه‌تاوییه‌کانی ژبان بکات و خۆی له‌ ده‌سه‌لانی هزر و بۆچوونه‌ بووداییه‌کان رزگار بکات، به‌لام سه‌رۆکی دل و ده‌روون لیوانلیو له‌ هه‌ستی ئیسته‌تیه‌کی له‌ گیانرا سه‌ریه‌ مه‌فته‌نی عیشقخانه‌کانی ئەه‌لی ده‌له‌. . . به‌رده‌وام خورپه‌ خانه‌دانیه‌کانی ئەفین و ئاگره‌کانی جوانی و هه‌سته‌ نه‌هلیسته‌یه‌ بووداییه‌کان مه‌ست و سه‌رگردانی ده‌که‌ن. . . «من له‌سه‌رده‌م که‌وتبووم و بێ ئەوه‌ی بیه‌ر له‌ هه‌چ بکه‌وه‌ کرپووم، له‌گه‌ل شه‌وو ده‌ریادا بوومه‌یه‌ک، هه‌ستم کرد رۆحم بۆته‌ گول ئەسته‌یره‌یه‌ک و چرا بچووکه‌ سه‌وزو ئالتوونیه‌یه‌که‌ی داگیرساندوه‌وه‌، له‌سه‌ر زه‌ویه‌ شیدارو تاریکه‌که‌ دانیشتوه‌وه‌ چاوه‌پروانه‌. . . ئەسته‌یره‌کان له‌ سه‌فه‌ردا بوون، ساته‌کان تیده‌په‌رین، که‌ هه‌ستم، بێ ئەوه‌ی بزانه‌م چۆن، ئەو دووکاره‌ی که‌ ده‌بوو له‌وه‌ که‌ناره‌دا به‌ ئەنجامی بگه‌یه‌نم به‌ ته‌واوی له‌ میشکما نه‌خشی به‌ستبوو. . . یه‌که‌میان هه‌لاتن بوو له‌ «بوودا»، خۆ رزگارکردن له‌ خه‌مه‌ میتافیزیکیه‌کان و رزگارکردنی رۆح له‌ دوودلی و بێ هووده‌یی دووه‌میان سه‌ر له‌ ئیستاه‌وه‌، خۆ به‌ستنه‌وه‌یه‌کی قسوول و په‌وان بوو به‌ خه‌لکه‌وه‌» به‌لام

رۆحی سەرۆک پۆته بارستیک له ههستی بوودایی و خهريکه پرووه «نيرفانا» ههنگاو دههاوئيتت.. [له قوولایی و جوودمدا هاوارهكان كهوتبوونه ههريشهيهكي ناديارو بئ سهرهوه، بهورهكه له وجودی مندا دهينرکاند، له پرا منيش به تاشکرا گويم له دهنگهكه بوو.. له کاتیکدا كه له جیگاکه ی خۆم بهرزه پئی راپهريم هاوارم کرد: بوودا... بوودا

خیرا به كه ناری دهرياکه دا كه وتمه ههنگاونان، وهك بهويت رابكه م وابوو، ئیستا ماوهيه كه كه شهوانه ته نيام و بيدهنگی دست به سهر هه موو لایه كدا دهكيشیت، گويم له دهنگی دهبيت، سهره تا دهنگی غه مگينه و له شيوه ن و لالانه وه دهچیت. بهلام هیدی هیدی تووره دهبيت، دهگوریتیت و فرمان دهردهكات، وهك منالیک كه کاتی له دایک بوونی گهيشتیت به سنگما دهكيشیت.....
نوقمی نیو ههواي گهرم بووم و له راست و چهپما، به سهر لا جانگمه وه ههستم به دورو بلتيسه ی تاگر دهکرد ههر بهدهم لهرزینه وه بیرم له وه کرده وه كه ئەم بهرداشی بوايه له گه ل خۆدا ئیمهش دههاریت.

کاتی ئەوه هاتوه كه خۆم لهو باره گرانه رزگار بکه م» كه چی شیتیتیتي بههروه ههستی جوانی و کرده ی چرکه ناواده کانی داریزانی نووسین پرووه پرووگه ی ئەقینه بووداوییه کانی راده مالتیت «په له م بوو «بوودا» به تهواوی هه موو گیانی داگیر کردبوو، من ده مبینی وهك تۆماریکی شینی پر له نیشانه، له زهینمدا دهکرایه وه، ئەوه ندهيش خیرا دهکرایه وه په له م بوو لی دوانه کهوم، من دهمنووسی و هه موو شته کان زۆر ساده و ئاسان به دهستمه وه دههاتن نه مده نووسی، دهبيت بلیم کۆپیم دهکرد، دنيايه کم دههاته بهرچاو پر له بهزه بی و خوشه و بیستی، په تکرده وه وه خو به دهسته وه دان، کوشکه کانی بوودا، ژنانی ههره م سهر، که ژاوه ی زبیرین، سی ریکه وته شوومه که له گه ل پیر و نهخۆش و مردوودا، هه له هاتنی، خه لوه تکیشانی، نه جاتبوون و بانگه وازی رزگار بوونی... زهوی به گولی زهرد داپۆشرا بوو، سووالکه رو پاشاکان کراسی زهردیان له بهردابوو، بهرد و درهخت و جهسته کان سووکه له بوون، رۆحه کان ببوونه هه لم، هه لمه کان ببوونه جه وههر و جه وهه ریش توابۆوه. په نجهم ماندووی نووسین بوو، بهلام من نه مده و بیست و نه مده توانی دست هه لبرگم، ئەم خه ونه تیده په ری و هه لدههات و ده بوو پیتی بگه م».

«زۆریا» له «کریت» دا چه شنی فروستاده یه کی «باخوس» و وهك تاشپهز و سه ماکار و گۆرانیبیتر و سه نتوور لیتده ریکی نازاد و به ئەمه گ بهردهوام له خزمه تی سه رۆکدایه و به شپوه یه کی ریکوپیتکیش ئیش و کاری کانه کانی خه لوز به رپوه ده بات و ئیواره وه ختانیش وه جاخه که داده گیرسیتن و بوتله شه رابیک داده نیت و به تامترین خوردو خواردنیک ئاماده دهکات و تادی جۆریک له سۆز و مهحه بیهت کۆیان دهکاته وه سۆزیک له شپوه ی مهحه بیه تی نیوان «یوناشان» و «داوود» یان «یوشه ع» و «موسا».. زۆریا وهك سه رکاریکی نازاد زۆر جار له چرکه کانی نه شه بازیدا به خشنده ترین ده سبلاویکی پاره و پووله کانی گه نجی سه رۆکه به تاییه تی ئەوکاته ی «لولا» گولباران و عه تر باران و پاره باران دهکات که چی سه رۆک زۆر به سنگفروانی قبوولی حاله ته که دهکات...

چونکه ئەو بهردهوام له گه ل چرکه بووداوییه کانیدا ده ژیت [که له خه وه ههستم خۆر دوورم به ئاسماندا سه رکه وتبوو، ئەمه ندهم نووسیبوو دهستی راستم سربوو، نه مده توانی په نجه کانم بنوو قینم، باهۆزی بوودایی به سهرما تپه په ریبوو، خالی و ماندوو جیتی هیشته بووم، په ره کاغه زه کان به سهر زهویه که دا بلاو ببوونه وه، نوشتامه وه تا هه لیان بگرم، بهلام نه تاقه تی ئەوه م هه بوو ته ماشایان بکه م و نه توانیشم تیا مابوو، ده توت هه موو ئەو ئیلهامه بی ئامانانه ته نیا خه ون گه لیک بوون که نه مده و بیست له زیندانی وشه دا بپیننه وه یان به وشه له نرخیان که م بکه مه وه، ئەو رۆژه باران به کاوه خو دهباری، زۆریا پيش رۆیشتنی خۆی وه جاخه که ی داگیرساندبوو، من هه موو ئەو رۆژه چوارمه شقی دانیشتم و بی ئەوه ی هیچ بخۆم بی جووله دهستم به سهر تاگره که وه گهرم ده کرده وه، گويم له دهنگی یه که م بارانی ئەو وه رزه گرتبوو که له سهر خو دهباری بیرم له هیچ نه ده کرده وه... گويم له دهنگی و نرکه ی ده ریا بوو وهك.. جانه وه ریکی درنده که زمانی بو ئاو خواردنه وه ده رکیشابیت رۆخه که ی ده لسته وه... بهلام من لهو که ناری کریته دا به خته وه ر ده ژيام و خۆیشم ههستم به وه خته وه ره ده کرد».

سه رۆک چه نی زیاتر کار له نیو تیکسته یان ده سنووسه بووداوییه که دا بکات زیتر ههست به نازادی و جۆریک له بیزاری دهکات.. «زۆریا مقه لیه که ی ناگردا، کتیه که ی نا

به سهر، قاوه به کی بۆ من دروست کرد، به تانبه کی به سهر قاجمادا تا سهرمام نه بیت، به خوشحالیه وه چووه ده ری... ده ستنوسه کهم که له باره ی بووداوه بوو کرده وه منیش چوومه تونیله تاییه تیه که ی خۆمه وه، هه موو پۆژه که کارم کرد، چهند به ره و پیش ده چووم زیاتر ههستم به نازادی ده کرد، توشی هه لچوونیکه تی که له به دلنیا یی، به خو نازین و بیزاری ده کرد، به لام من خۆم دابووه دهست کار، چونکه ده مزانی هه به ته و او کردنی ئەم ده ستنوسه و داخستن و مۆرلیدن و پیچانه وه ی ئیتر نازاد ده بم» «زۆریا» و پیرای ئەو بیتباکی و بیتمولاتییه ی خۆی پابه ندی گوفتار و فه رمایشته مه زموورییه کانی «داوود» ی په یامبه ره که ده لئ... کاتیک بۆ پیکه نین، کاتیک بۆ کارکردن، کاتیک بۆ گریان، کاتیک بۆ ده سبازی و نه شه و ئیرو تیک، کاتیک بۆ مه رگ، زۆریا ئەو چرکه ساتانه ی له کانه کانی خه لئووزدا سه رقائی کارکردنه چرکه به ک به فیرو نادات و ئاور له که سپک ناداته وه... ئەو کاتانه پیش که راکی ده نوشی و هورتانس خانم له باوهش ده گریت... هه موو چرکه

به خته وه رییه کانی ژیان له جهسته ی «ببولینا» که ی دا ده دۆزیتته وه پاشان «زۆریا» هاوکات هه لگری کۆمه لیک دیدو گۆشه نیگای «باریوس» ییه... مه بهستم تیکستی «دۆزهخ» ی هیزی باریوس... زۆریا ئەو کاتانه ی له گه ل سهرۆک ده که ویتته گفتوگو و دیالوگ، پرسیار گه لیک له باره ی بوون و چاره نووس و زه من و خودا و شه یتان و مه رگ و خو شی و جوانی... تاد ده ورووژینیت، ئەنجا هیتنه به وردی له و کرمه سپییه وردیلانه ده دویت که وه ک برا گه وره به ک چاوه پروانی جهسته ی مروف ده که ن و چاوه پین ئەو له شه قیزه ونه ی مروف له نیو به ن! که چی زۆریا وه ک نیگه رانیکی بئ باک و بئ موبالات هه رده م و هه میشه له زه منی ئیستای ته مه نیدا ده ژیت، ده یه وئ به زه ماوه ند و قاقا و قیژو نه عه رته ی مه ستانه و عه ریبه ده ی تاهه تاییی و ساغه ر و ژن و سه نتوو و گۆرانیه دیرینه کان و سه مای چه ته و قه ساب و ده ریا و انان روو به پرووی مه یینه ته کانی چاره نووس و ئەشکه نجه کانی پیری و که نه فتی ببیتته وه و هه ولیش ده دات به م ته قسی که نه قاله دلخوشکه رانه

سهرۆک له خه لوه تی کتیب و له و ته شق و کهش و هه وا بووداییه ده رباز بکات... که له باره ی ئافره ته وه ده دوی... ده لئ سهرۆک ده زانی «ته نیا گۆشتی دزی به تامه»... ئاخه پیتداویستیه سه ره کییه کانی مروف یانی خو اردن و خو اردنه وه و ژن و سه ما... که چی سهرۆک زۆرجار دیمه نی زۆریا له کاتی بیه کردنه وه دا به تابلویه ک ده چوینیت «هه ر له تابلویه کی ژاپونی ده چوو که من چه زم لئ ده کرد له و تابلویه دا «زاهیدیک چوار مه شقی دانیشته وه و جبسه یه کی ره نگ نارنجی له به ردایه، ده موچاوی وه ک داریک به جوانی له سه ری هه لکه نرایت و بارانا و ره شی ک رد بیت ده برسکیسته وه، ملی ریک راگرتوه، زه رده خه نه یه ک به سه ر لیویه وه و بئ ترس له شه ویکه تاریکدا له به رده می خۆی راماوه» سهرۆک

**هونه ر به ناوזה
خۆشه که به وه دیت و
له دهست ئەه ریمه نه کان
رزگارمان ده کات**

هه میشه و هه رده م نوقمی جیهانه سیحراوییه که ی بوودایه و ئەم به یانیه که له خه و هه لده ستیت، کتیبه که ی «مالارمییه» هه لده داته وه «بۆ یه که مجار بوو له هه موو ته مه نما ئەو شیعرانه م وا وشک و بئ تام و بۆن و دوور له جه وه هه ری ئینسانی بپته به رچاو، وشه گه لیکه بئ ره نگ و بۆ و بئ ناوه رۆک بوون، وه ک ئاوکی پاک و روونی بئ میکرۆب، به لام بئ ئەوه ی ماده ی خو راکه تیا بیت، و اتا بئ گیان، هه ره ک ئەو ئایینه نه ی که هه یج کاربگه ریبه کی داهینانیان تیا نه ماوه، خواکان له ئەنجامدا بوونه ته شتیک بپنجگه له ئەنگیزه ی شاعیرانه یان ئەو نه خش و نیگارانیه که خه لوه تگای مروف و دیواری پئ ده رازیننه وه هه یچی تر نین» به لام سهرۆک له میان راقه و بیه کردنه وه و تیرامانه کانیدا به رده و ام به دوا ی گه وه هر و خه سلته ته کانی دوا مروفدا ده گه ریت [دوا مروف که خۆی له کۆتی هه موو جۆره بیرو هه موو جۆره خه ونیک رزگار کردووه و] ئەمه یش هه نگا و نانه به رتگه ی «زن» وه رووه نیرفانا... «ئیت نه هیوای به شتیکه و نه له هه یج ده ترسیت، به چاوی خۆی ئەو قوره ده بینیت که لئی دروست کراوه، که چۆن بووه به رۆح و بۆ ئەو رۆحه ییش ئیتر گلیک نه ماوه که ره گی تیا دا بکو تیت و خو راکه لئ وه رگریت... دوا مروف ئیدی خالی بۆته وه، نه توویکی هه یه، نه ئەنگیزه یه ک و نه خوینیک هه موو شتیک بووه به وشه و

وشه‌بش گۆزاهه بۆ ئەفسوونێکی بە ئاوازو دوا مرۆڤ له‌وه زیاتر ده‌پروات و له‌ قوولایی ته‌نیاپی خۆیدا داده‌نیشیت و موسیقا به‌سه‌ر هاو‌کیشه‌کانی ماتماتیکدا دابه‌ش ده‌کات». من راپه‌ریم و هاوارم لێ هه‌ستا که «بوودا هه‌مان ئه‌و دوا مرۆڤه‌یه‌و مانای نه‌یتنی و سه‌یری ئه‌و له‌مه‌دایه‌، بوودا ئه‌و- گیانه‌ رووته‌-یه‌ که‌ خۆی له‌ هه‌موو شت خالی کردۆته‌وه‌، خالی بوون له‌ وجودی ئه‌ودایه‌ و هه‌موو خودی خالیه‌ که‌ هاوار ده‌کات ناوه‌وی خۆتان خالی بکه‌ن. رۆحی خۆتان خالی بکه‌ن، دلێ خۆتان خالی بکه‌ن هه‌ر جیگایه‌ک که‌ ئه‌و پیتی پیا‌بنیت ئیتر له‌ویدا ئاوێک ناروات و گیایه‌ک سه‌وز نابیت و مندالێک له‌ دایک نابیت».

«نوسینی «بوودا» ئیدی یاریه‌کی ئەده‌بی نه‌بوو، شه‌ری مه‌رگ و ژبان بوو له‌گه‌ڵ هه‌تێکی تیکده‌ری گه‌وره‌ که‌ له‌ وجودی مندا بۆسه‌ی دانا‌بوو، شه‌ری دووبه‌دوو، شه‌ری له‌گه‌ڵ «نای گه‌وره‌» دا که‌ دلێ ده‌خواردم و رزگار‌بوونی رۆح به‌سه‌ر‌ابوو به‌ نه‌جمی ئه‌و شه‌ره‌ دوو به‌دووه‌وه‌.. سه‌رۆک ده‌گاته‌ حاله‌تی په‌تیکردنی رۆح و جه‌سته‌ چه‌شنی خالی‌بوون و په‌تیکردنی وشه‌ گه‌لی شه‌یره‌ په‌تیه‌کانی [مالارمیتیه‌]. «به‌خۆشی پیدا گرته‌وه‌ به‌رگه‌ ده‌ست‌نوسه‌که‌ی بوودام هه‌لگرت، گه‌یشته‌بومه‌ ئامانج و ئیتر ده‌مزانێ تیر بۆ کوێ ده‌هاوم، دوا مرۆڤی کامل بوودایه‌، ئیمه‌ هه‌شتا له‌سه‌ره‌تای رێگادا‌ین، نه‌ته‌واو خواردوومانه‌و نه‌خواردوومانه‌ته‌وه‌وه‌ نه‌ خۆشه‌ویستیمان کردووه‌، ئیمه‌ هه‌شتا نه‌ژیاوین، ئه‌م پیره‌میرده‌ لاوازو ته‌نگه‌ نه‌فه‌سه‌ زۆر زوو هاتۆته‌ سه‌ردانمان، پیتی بلێ هه‌رچی زووتره‌ پروات به‌لای کاری خۆبه‌وه‌.

هه‌ر ئاوا له‌گه‌ڵ خۆمدا ده‌وام و ده‌ستم به‌ نوسین کرد، به‌لام نا، نه‌مه‌ده‌نوسی، ئیدی نوسین نه‌بوو، شه‌ریکی راسته‌قینه‌بوو، راپۆکی بێ به‌زه‌بیانه‌ بوو، گه‌مارۆ و ته‌له‌یه‌ک بوو بۆ ده‌کردنی ئه‌و گیانداره‌ له‌لانه‌که‌ی، له‌ راستیدا هونه‌ر جووره‌ سیحریکی رۆحه‌ بۆ چوونه‌ ناو له‌شه‌وه‌، هه‌تیه‌ شه‌ر ئه‌نگیزو خویترپه‌ژه‌کانی ناوه‌وی ئیمه‌ هۆیه‌کی شوومن بۆ کوشتن و ویران‌کردن و رق و شه‌ره‌ف شکاندن، له‌وکاته‌دایه‌ که‌ هونه‌ر به‌ ئاوازه‌ خۆشه‌که‌یه‌وه‌ دیت و له‌ ده‌ست ئه‌و ئه‌هرمه‌نانه‌ رزگارمان ده‌کات که‌چی به‌رده‌وام شه‌یتیتی به‌هه‌رو ناگری ئه‌قین و هه‌ستی جوانی به‌ره‌و جیهانی ئالۆسکاوی تیرامان و بیرکردنه‌وه‌ له‌

نادیار و نه‌زانراوه‌کانی ده‌به‌ن.

بۆنی عه‌تری زه‌وی، شه‌وه‌و ده‌یه‌نی گۆله‌وه‌نه‌وشه‌ی کینۆ، گۆله‌ مه‌ریه‌مه‌، گۆله‌ تاوس، گیا په‌ژم، خوهری ئاو وشه‌پۆلی ده‌ریا و نه‌وره‌سه‌ جوانه‌کانی رۆخ ده‌ریا و که‌ سنگی سفت و سپییان له‌ شه‌پۆله‌کان ده‌سوون، ده‌یه‌نی قازوقورینگان.. په‌یکه‌ری شوانه‌ی پروال و تیشکی بالایی، له‌ ته‌وتلییه‌وه‌ تا نووکی پیتی رووناکی لێ ده‌باری.. به‌لام سه‌رۆک به‌رده‌وام له‌ نیگه‌رانیه‌کی کوشنده‌و گومانیتکی ئالۆسکا‌و‌دا ده‌ژیت [جاریکی دی، ئه‌م به‌ ناگه‌هینانه‌وه‌ سامناک و ده‌نگ و زایه‌له‌ی قازو قورینگه‌کان ئه‌وه‌یان له‌ مندا وروژاند که‌ ئه‌م ژبانه‌ تاقه‌ ژبانی مرۆڤه‌ و هه‌یج ژبانیتکی تر له‌ دوا ئه‌مه‌وه‌ نییه‌، ئه‌گه‌ر بمانه‌ویت تام و خۆشی بچێژین ته‌نیا له‌م دنیا‌یه‌دایه‌ و هه‌یجی تر، چ ده‌رفه‌تیککی خۆشی ترمان له‌ دنیا‌که‌ی دیدا بۆ نا‌ره‌خسیت».. ئه‌مجاره‌ سه‌رۆک بریار ده‌دات سه‌ردانی دیره‌ بچووک‌ه‌ی ربه‌نان بکات تا گوێ له‌ سه‌رووی مه‌ریه‌می پاکیزه‌ رابگریت... سه‌رۆک بریاری به‌و فه‌رمایشته‌ی مه‌سیح هه‌یه‌ که‌ ده‌لێت «چیت هه‌یه‌ بیه‌رۆشه‌ بۆ ئه‌وه‌ی مه‌زنته‌رین گه‌وه‌هر بک‌یت».. «له‌سه‌ر ورده‌ به‌رده‌کان راکشام و چاوم لیکنا، له‌گه‌ڵ خۆمدا وام بیه‌رکرده‌وه‌ که‌ «ئه‌م رۆحه‌ چیه‌و چ په‌یوه‌ندییه‌کی نه‌یتنی له‌ نیوان ئه‌وو ده‌ریا و هه‌ورو بۆنه‌ خۆشه‌کاندا هه‌یه‌؟ هه‌ر ده‌لێت خودی رۆحیش ده‌ریا و هه‌ور و بۆنی خۆشه‌»... وه‌ک چۆن زۆریا هه‌ولده‌دات سه‌رۆک له‌م حاله‌ته‌ بوودایه‌هه‌ پرگار بکات، هاوکات سه‌رۆک خه‌ریکه‌ ده‌گاته‌ هه‌مان قه‌ناعه‌ت.. «وا دووسالێ ته‌واویشه‌ که‌وتومه‌ته‌ دوا‌ی واژه‌ی -بوودا- وه‌و پتوه‌ی به‌ستراومه‌ته‌وه‌.

به‌لام چاک هه‌ست به‌وه‌ ده‌کهم که‌ به‌هۆی بوونی زۆریاوه‌- بوودا- دوا بیه‌رو دوا وشه‌ی هه‌لدیر ده‌بیت و ئیتر له‌مه‌وه‌دوا بۆ هه‌میشه‌ رزگار ده‌بم.

ئاخر زۆریا شه‌یداو تامه‌زرۆی چرکه‌ ساته‌کانی گه‌نجیتیه‌، گه‌نجیتنی لای زۆریا له‌م رسته‌یه‌دا به‌رحه‌سته‌ ده‌کریت [سه‌ربه‌نیو کار و مه‌ی و عه‌شقدای بکه‌یت نه‌ له‌ خوا بترسیت و نه‌ له‌ شه‌یتان ئه‌مه‌ گه‌نجیتیه‌].. هه‌روه‌ها سه‌نتوور لای زۆریا ناز په‌روه‌ترین نامبیرتکی موسیقییه‌ و ئه‌و نامبیره‌ی که‌ له‌ له‌شی کیه‌ژۆله‌یه‌کی جوان ده‌چیت و پیه‌وستی به‌ بایه‌خ و ریزلینانه‌، ئالکس زۆریا به‌و نامبیره‌ ئاوازه‌ کۆنه‌کانی ما‌ک‌دۆنیا ده‌لێته‌وه‌ ئه‌ی ئه‌و چرکه‌

ساته‌ی که خۆی هه‌لدايه سه‌ر قاچي «ريتسيپه‌فهندي» مامۆستاي سه‌نتوور ژهن.

تا فيئري سه‌نتووري بکات.. ئەو سه‌نتوورە‌ی زۆربا نازيزترين توحفه‌يه‌که که دلّي هۆگره‌يه‌تي و رۆحي ئولفه‌تي پيئوه‌گرتوه‌ه.. ئەي دواي مه‌رگي زۆربا ده‌بێ کئ ميراگرې سه‌نتووره‌که‌ي بېت؟

«به‌يانى دابوو، زۆربا گه‌رابوووه‌وه‌ له‌به‌رده‌مى کۆخته‌که‌دا دانېشتبوو، جگه‌ره‌ي ده‌کېشاو له‌ ده‌رباي ده‌روانى، وه‌ک چاوه‌پيئى من بکات و ابوو.

«هه‌ر که ده‌رکه‌وتم سه‌رى بلنڊ کردو ليم راما، په‌ره‌ي لووتى وه‌ک په‌ره‌ي لووتى تاژى راو ده‌له‌زى، ملى دريژکرد، هه‌ناسه‌يه‌که‌ي قوولّي هه‌لکېشا، بۆنى پيئوه‌کردم و ده‌مووده‌ست رووى گه‌شايه‌وه، له‌وه ده‌چوو بۆنى پيئوه‌ژنه‌که‌ي له‌ له‌شما کردبېت. به‌ ئەسپايى هه‌ستا، پر به‌ پري هه‌موو له‌شى پيئکه‌نى، باوه‌شى بۆ کردمه‌وه‌ وتى: - ده‌تپه‌رستم.»

«من پالکه‌وتم و چاوم ليکنا ئەوشه‌وه‌ يه‌که‌مجار بوو به‌روونى هه‌ستم به‌وه‌ کردبېت که رۆحېش جه‌سته‌يه، په‌هنگه‌ جه‌سته‌يه‌که‌ي بۆز ترېش بېت.. ناسک و نازادتر، به‌لام هه‌ر ئەو جه‌سته‌يه‌يه‌وه‌ جه‌سته‌يش رۆحه، رۆحېکي که‌ميئک خه‌وآوو، ماندووى ريئگاي دوورو شه‌که‌تي ئەو باره‌ قورسانه‌ي به‌ ميراى بۆ ماونه‌ته‌وه.»

به‌سه‌ر سه‌رمه‌وه‌ هه‌ستم به‌سيبه‌ريئک کرد، چاوم کرده‌وه، زۆربا له‌به‌ر ده‌رگاگه‌ وه‌ستا بوو به‌خۆشيه‌وه‌ لېي ده‌روانىم، به‌زمانى خۆش و شيرنى داىکانه‌ پيئى وتم

- هه‌لمه‌سته، کورم، هه‌لمه‌سته ئەمروش هه‌ر جه‌ژنه، بنووه‌ زۆربا به‌ پيئکه‌نينه‌وه‌ وتى: با پرۆم هيلکه‌يه‌که‌ت بۆ دروست بکه‌م، هيلکه‌ هېئى تازته‌ وه‌به‌ردېنيئته‌وه.» «له‌پر له‌سه‌ر جيئگاگه‌م هه‌ستا، چوومه‌ ناو کوخته‌که‌وه، ده‌ستنووسه‌که‌ي خۆم که‌ په‌يوه‌ندى به‌ بووداوه‌ هه‌بوو هه‌لگرت و، گه‌يشتبوومه‌ کۆتايى نووسينه‌که، ئەو شوپنه‌ي که‌ بوودا له‌ژيئر داره‌ پر له‌ گه‌له‌که‌دا پراکشاه، ده‌ستى بلنڊ کردووه‌ و به‌و پيئنج په‌گه‌زه‌ي که‌ خودى پيئک هېئاوه‌ يه‌عنى - خاک و ئاوو باو ئاگرو رۆح - فه‌رمانى داوه‌ که‌ له‌ يه‌کترى بترازين.» لېره‌وه‌ ئەزمونه‌ رۆجه‌که‌ي سه‌رۆک کۆتايى پيئدېت و ده‌گاته‌ چله‌پۆيه‌ي چرکه‌ بووداييه‌کان و [پۆيه‌ ده‌ستم به‌رز کرده‌وه‌ و فه‌رمانم به‌ بوودا کرد که‌ له‌ناو وجوودى مندا بتويئته‌وه‌..» به‌

په‌تيئکي ئەستوور ده‌ستنووسه‌که‌م به‌ست، هه‌ستم به‌ شادييه‌کي سه‌ير ده‌کرد...» هه‌روه‌ها سه‌رۆک وه‌ک مه‌ژده‌به‌ريئک به‌رده‌وام دلنه‌وازي هورتانس خانمه‌ و تا ده‌گه‌يه‌نيئت... ئيئتر سه‌رۆک پروا به‌وه‌ دېنيئت که‌ خۆي فيئره‌ سه‌ما بکات.

«من هه‌ستا، هاوارم کرد - وه‌ره‌ زۆربا، وه‌ره‌ فيئري سه‌مام بکه‌ زۆربا راپه‌پري و ده‌موچاوى گه‌شايه‌وه - سه‌ما، سه‌رۆک؟ سه‌ما؟ زۆر چاگه‌، ده‌ي

- ئافه‌رين، کورم، ئافه‌رين، تۆ بۆ خۆت شتيئکي سه‌يريت، ئيئدى کاغه‌زو مه‌ره‌که‌بدان بۆ دۆزه‌خ، مال و سامان بۆ دۆزه‌خ، کانه‌زاو ديئر بۆ دۆزه‌خ، که‌ تۆ سه‌ما فيئروويت و له‌ زمانى من گه‌يشتيت ئيئدى چ ماوه‌ به‌يه‌کدى بلتيين! ئيئدى له‌گه‌ل ليئک جيابوونه‌وه‌ي «سه‌رۆک و زۆربا» کۆتايى به‌ تيئکست دېت، که‌چي به‌هۆي چهنڊ ورده‌ رووداويئکي لاوه‌کي دريئزه‌ به‌کرده‌ي نووسين ده‌درېت.

- ئەي من بيئ تۆ چي بکه‌م، سه‌رۆک؟ - خه‌م مه‌خۆ، زۆربا.. ئيئمه‌ پيئک ده‌گه‌ينه‌وه‌ ديئرکي تاييه‌تي به‌خۆمان دروست ده‌که‌ين، بيئ خواو بيئ شه‌يتان، له‌گه‌ل خه‌لکانئيئکي نازاددا، تۆيش زۆربا ده‌بيئته‌ ده‌رگاوانى و وه‌ک پوتروسي پيئروژ کليلي کرده‌وه‌ داخستنت پيئ ده‌بيئت..

من پيئشنيئزم کرد: زۆربا سه‌نتووره‌که‌ت بژهنه‌. - زوو پيئم وتوويت، سه‌رۆک، سه‌نتوورليئدان دلّي خۆشى گه‌ره‌که‌ه...

پيئى وتم: ئەستپه‌که‌ت بيئى؟ وه‌ک ئەوه‌ي يه‌که‌مجارى بيئ ئەستپه‌ره‌ي کشاو بيئنيئت...

زۆربا له‌لاى [ليئوبا]ي ژنى وه‌سيه‌تي کردبوو که‌ دواي مرڊنى سه‌نتووره‌که‌ي بدرېت به‌ من.

ناوى کتېب: زۆربا

نووسينى: نيئکۆس کازانتراکيئس

وه‌رگيئرانى: ره‌شوف پيئگه‌رد

چاپ: چاپخانه‌و ئۆفسيئتى «شقان»

سالى چاپ: ۲۰۰۳ - دووه‌مين چاپ - سليئمانى

۲۰۰۵/۸/۱۰